

Skipulagsfulltrúi Ölfuss
Gunnlaugur Jónasson
Hafnarberg 1
815 Þorlákshöfn

Reykjavík, 11. apríl 2023
UST202303-305/A.B.
10.04.03

Efni: Lýsing - Deiliskipulag í Meitlum á Hellisheiði – rannsóknarboranir - Sveitarfélagið Ölfus

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa sveitarfélagsins Ölfuss er barst 28. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um lýsingu á deiliskipulagi vegna rannsóknarboranna í Meitlum á Hellisheiði.

Í greinargerð kemur fram þær framkvæmdir sem gert er ráð fyrir í deiliskipulaginu er borun á tveimur grönnum rannsóknarholum, þar sem grannar rannsóknarholur fela í sér minna risk á yfirborði en hefðbundnar rannsóknarholur, sem hingað til hafa verið boraðar með sömu tækni og umfangi og vinnsluholur. 3 Innan deiliskipulagsins er gert ráð fyrir tveimur borplönnum og lagningu aðkomuvega. Leggja þarf skolvatnslagnir í tengslum við bortæki en ekki er gert ráð fyrir að þær séu varanlegar né hafi umhverfisleg áhrif.

Nýting háhitasvæða

Í greinargerðinni kemur fram að það sé eðli allra háhitasvæða að gæfni þeirra m.t.t gufu og vatns dvínar þegar þau fara í nýtingu sem á Hellisheiði nemur tveimur borholum á ári. Umhverfisstofnun telur að framsetning efnisins á þennan hátt sé villandi. Ástand og líftími háhitasvæða er háð ýmsum þáttum, þ.m.t. hversu mikið og hratt er dælt uppúr þeim. Kerfin endurnýja sig, en þau ná ekki að gera þegar vinnslan upp úr þeim er jafn ágeng og raun ber vitni. Það liggur augum uppi að nýtingin sem á sér stað á Hellisheiði getur ekki talist sjálfbær fyrir jarðhitasvæðið, bæði með tilliti til niðurdráttar í kerfinu og því að holurnar verða orkuminni. Að þeim sökum þarf að bora nýjar holur, á nýjum svæðum til að viðhalda fullri starfsemi virkjunarinnar. Því þarf að á rétta það, að þörfin fyrir ný vinnslusvæði fyrir Hellisheiðarvirkjun er ekki vegna eðli háhitasvæðanna að þau dvíni. Heldur vegna ágengrar nýtingar á háhitasvæðinu, sem ekki getur talist sjálfbær fyrir háhitasvæðið til framtíðar.

Matskyldufyrirspurn

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að stofnunin veitti umsögn til Skipulagsstofnun varðandi matskyldufyrirspurn varðandi verkefnið 24. mars sl. ¹, en þar segir:

Umhverfisstofnun telur að hér sé verið að ráðast í varanlegar framkvæmdir hvað plön, vegi og borholur varðar. Eins og fram kemur í greinargerðinni er óvissa um hvort og hvernig nýting umrædds rannsóknarsvæðis verður og munu rannsóknarholur geta veitt skýrari mynd af afli svæðisins. Óháð því verða rannsóknarholurnar nýttar á einhvern hátt, hvort sem það er til niðurdælingar eða vöktunar.

Þegar um slíkar framkvæmdir er að ræða að farið er á ný svæði í nútímahrauni og gerð varanleg mannvirki hefur Umhverfisstofnun talið sjálfgefið að metin séu umhverfisáhrif viðkomandi framkvæmdar. Að mati Umhverfisstofnunar er aðeins stigsmunur á fyrirhugaðri framkvæmd miðað við „hefðbundnar“ borholur og enginn ef af nýtingu verður síðar.

Umhverfisstofnun hefur venjulega talið að gera ætti grein fyrir allri framkvæmdinni strax í upphafi og að gerð verði grein fyrir fyrirhugaðri legu lagna og stöðvarhúss/varmastöð þannig að unnt verði að meta heildaráhrif framkvæmdarinnar.

Hér er hins vegar alger óvissa um framhald mannvirkjagerðar umfram veglagningu og gerð borplana. Boranir á svæði 1 munu gefa nokkuð öruggar upplýsingar um nýtingu viðkomandi svæðis en spurning er hvort boranirnar muni varpa ljósi á mögulega nýtingu svæða sunnar í þrengslum og mögulega nýtingu og mannvirkjagerð á svæðum 1-3. Þegar jarðhiti er annars vegar gefa yfirborðsrannsóknir aðeins vísbendingar um raunverulegt ástand og boranir eru enn sem komið er eina leiðin til að leiða slíkt í ljós.

Umhverfisstofnun telur að þegar mat á umhverfisáhrifum frekari mannvirkjagerðar fer fram eigi að gera grein fyrir hvort unnt verði að reka Hellisheiðarvirkjun í núverandi mynd, þ.e. bæði til rafmagnsframleiðslu og öflunar vatns fyrir hitaveitu. Hér er um varanlegar og óafturkræfar framkvæmdir að ræða en ávinningurinn er að gefa nýjar upplýsingar um mögulega nýtingu svæðisins og þeirrar mannvirkjagerðar sem fylgja mun nýtingu til framtíðar.

Umhverfisstofnun telur að framkvæmdin muni koma til með að hafa varanleg og neikvæð áhrif á viðkomandi svæði og telur æskilegt að framkvæmdin fari í umhverfismat, þannig að gerð verði grein fyrir framkvæmdinni í heild, umhverfisáhrifum, raunhæfum valkostum og mótvægisáðgerðum. Einnig vill stofnunin benda á mikilvægi ferlis umhverfismats að gefa almenningi og hagaðilum kost á að koma að sínum sjónarmiðum varðandi fyrirhugaða framkvæmd.

1

Umhverfisstofnun vill benda á að starfsmenn ON hafa unnið mikilvægt og gott starf við frágang raskaðra svæða við Hellsheiðarvirkjun og víðar og er ekki ástæða til að ætla að slíkt verði ekki einnig raunin á því svæði sem hér um ræðir.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Ríkey Kjartansdóttir

sérfræðingur